

Q. K.
4-20,
12.

(X 187 7409)

II i
1851

J. N. J.
DISSERTATIO HISTORICA
De
JESUITISSIS,

Quam
DEO ANNUENTE

atque

BENEVOLO INDULTU

Amplissimæ Facultatis Philosophicæ
in illustri Philuræa

Publico Placidoque Eruditorum Examine
exhibebunt

P R Æ S E S

M. JOANNES COLERUS,

Crimmitschaviâ - Misn. Alumnus Elect.

SS. Theol. Cult.

&

RESPONDENS

JOANNES TOBIAS Gleich

Geranus, SS. Theol. Stud.

Die 2° Octobr. A. O. R. M DC IC.

in Auditorio Collegii Majoris Principum

H. C.

L I P S I Æ,
Literis IMMANUELIS TITII.

Nonius

*SERENISSIMO CELSISSIMOQUE
PRINCIPI AC DOMINO,*

**DOMINO
CHRISTIANO,
DUCI SAXONIÆ, JULIÆ, CLIVIÆ
AC MONTIUM, UT ET ANGRIÆ,
ET WESTPHALIÆ, LANDGRA-
VIO THURINGIÆ, MARCHIONI
MISNIÆ, PRINCIPI COMITI HEN-
NEBERGIÆ, COMITI MARCÆ
ET RAVENSBERGÆ, DYNA-
STÆ RAVENSTEINII,
&c. &c.**

**PRINCIPI AC DOMINO MEO
LONGE CLEMENTISSIMO.**

PRÆFATIO
AD LECTOREM BENEVOLUM.

Um deliberaremus de argumento disputationis, epistola abs Viro inter Eruditos eminente citra opinionem ad nos data est, in qua duo simul argumēta nobis commendabantur, è quibus hoc selegimus primùm, non defuturi tamen cū Deo ac die alteri. Quemadmodū vero argumentum nostrū tale est, quod Scriptores pauci attigerunt, quinimo unicus saltim est, qui hāc materiā orbi literato in peculiari tractatu & ex professo exhibuit, nempe *Doctiss. Joan. Hoornbeekius*, qui Examen Bullæ Urbani VIII Pontificis Rom. contra Jesuitissas instituit, idque una cum bullis ejusdem Pontificis *de Imaginibus deque Festis*, Ultrajecti 1653 publici fecit juris, cui Examine præmisit unā Bullam papalem sub tit. *D. Urbani divina Providentia Papæ VIII suppressio prætensæ Congregationis Jesuitissarum. juxta exemplar Bruxellæ impressum 1631.* Quam quoq; bullam ut typis impressā Romæ è typographia Rev. Camerae Apostolicæ 1632 *Francisc. Roales* suæ actioni hæresis in societate Jesu inseruit, quæ videre est in *Alphonsi de Vargas relatione de Stratagematis Jesuitarum p. 175.* Apposuit eandē D. Matthias Zimmermannus suo *Comment. de Presbyterissis Vet. Eccl. post §. 53. p. m. 83.* Sed celeberr. Hoornbeekio multum debemus. Judicamus enim & nos, esse benignum & plenum ingenui pudoris, fateri per quos profeceris, ut Plinius ex vero locutus est *Præf. ad Vespasian. p. 2.* Commendat quidem de hac materia celeb. *Lipenius in Bibl. Phil. p. 712. Censuram sedis Apostolicæ adversus sectam mulierum Jesuitissarum Friburgi Helvetiorum à Jesuitis olim introductam*, quæ Francof. 1636 impressa typis extitit, sed hujus Censuræ copiam nec ullus facere nobis potuit, ut taceamus Autores adhuc certos, quos ceu rariores adire minus licuit. Licet itaque nobis in hoc scribendi genere varii Autores non succurrant, tamen ab instituto hoc desistere nolimus, cum in arduis saltim & voluisse etiam satis sit. Faxit feliciter Deus!

Contenta

Omniū Paragrophorum.

- §. 1. *Vocabulum Jesuita circa etymologiam evolvitur.*
2. *Vocabulum Jesuitissa abs Jesuita derivari demonstratur.*
3. *Synonyma Jesuitissarum proferuntur.*
4. *Ingeniorum lusus de vocabulo Jesuita.*
5. *Ostenditur nomen utrumque tum Jesuita, tum Jesuitissa esse affectatum.*
6. *Esse nomen ambitiosum.*
7. *Esse nomen apparenter speciosum.*
8. *Esse nomen satis notum.*
9. *Esse nomen schismaticum.*
10. *Esse nomen injuriosum.*
11. *De Autore totius Sectæ agitur.*
12. *Fundatrix Jesuitissarum producitur.*
13. *Queritur, an Jesuitissa ad id vivendi genus, cui se adstringere volebant, fuissent idoneæ?*
14. *Qualitas, qua debuissent esse exornatæ.*
15. *Recensentur Exempla mulierum, quæ in Ecclesia docuerunt, & quæ forsitan Jesuitissis fuerunt incitamento.*
16. *Conceditur Jesuitissis Eruditio, sed exinde fluere docendi munus denegatur.*
17. *Opponitur: Mulieres viris esse religiosiores.*
18. *Reponitur: Esse etiam ad superstitionem & in hæreses propensiores.*
19. *Jesuitissæ convinci potuerunt ex abrogatione Presbyterarum primitivæ Ecclesiæ.*
20. *Adducitur Jesuitissarum doctrina præprimis catechetica.*
21. *Doctrina de sacra Scriptura.*

- §. 22. Refertur Symbolum Jesuiticum, quo nititur Theologia Jesuitica.
23. Theologia moralis Jesuitica in Exemplis exhibetur.
24. Cui annectuntur Jesuitica equivocationes & reservationes mentales.
25. Ubi fuerunt Jesuitisse?
26. Quomodo se gesserunt?
27. Rationes papales suppressionis Jesuitissarum.
28. Admonitiones papales non curarunt.
29. Urbanus VIII ad suppressionem ipsarum progressus est.
30. Dantur adhuc hodie Jesuitisse.
31. Occasiones, quæ ipsis dantur, ut Jesuitico Ordini devoveant.
32. Jesuitisse differunt à cæteris Monialibus ratione Originis.
33. Ratione forma, de voto paupertatis.
34. Quomodo exercent hoc votum.
35. Simulant Paupertatem.
36. De voto castitatis.
37. De Jesuitissarum castitate speciatim.
38. De voto Obedientia.
39. Quarto voto se certo modo etiam adstringunt.
40. Differunt à cæteris Cloppis ratione vestitus.
41. Ratione morum & gestuum.
42. De interitu totius Societatis differitur.
43. Tandem concluditur.

PRÆ.

E Jesuitissis nunc nobis differentibus ante omnia incumbit etymologice demonstrare Origenem hujus denominationis, quam in vocabulo *Jesuita* proxime, remote autem, in optimi Sospitoris nomine *Jesu* ipsi hujus societatis Autores quæsierunt, seque nominavere *Quasi Socios Jesu*. Licet alii quidem putent mutuo sumtum esse hoc nomen abs Jesuatis, quorum Autores *Columbanus & Franciscus Vincentius* in Italia erant circa annum 1366, quem ordinem confirmavit Urbanus V, & ex hac ratione visi sint denominati, quia nomen *Jesu* frequentius haberent in ore vid. Hoornbeekius *Exam. Bullæ p. m. 16.* De quibus Jesuatis Sabellicus scripsit, quod collecti fuerint ab initio domesticatim simplici habitu amicti, multa innocentia & pietate Viri, victum sibi labore & opera quæritantes, Apostolici ab initio Clerici nuncupati, vid. Martinus Chemnitius in *delineatione originis Jesuitarum, quam præmisit præcipuis capitibus eorundem, quæ Rupelle 1584. typis impressa sunt Tom. I. p. I.* Sed abs ipso *Jesu Salvatore* peti hanc denominationem rectius putatur, ita enim a Paulo V. Pontifice hæc denominatio in ipsa bulla Jesuitarum confirmata fuit his verbis: *Societas, quam Jesu nomine insigniri cupimus, quam bullam inseruit insimul Hoornbeekius examini suo & legi hæc verba possunt p. m. 19. confirmat id & Thuanus, maximus ille historię Conditor lib. 37. p. 691. ubi recenset: Ignatium vidisse Deum patrem, quo viso tunc societatem suam hoc titulo exornasse, memorant, inquit Thuanus, qui Ignatii acta scripsere, Deum Patrem visum, qui Jesu filio crucem bajulanti & crudelissimis affecto cruciatibus ipsum Ignatium ac socios commendaret & se iis Romæ propitium fore ultro reciperet. Atque inde Ignatium postea societati a se institutæ *Jesus* nomen indidisse; Eandem sententiam defendit Joannes Petrus Massæus lib II. c. 5. ubi vitam Ignatii descripsit prolixius, quem etiam citat Hospinianus de *Origine Jesuitarum c. 2. p. 14.* Ideoque sese vocant adhuc hodie *e societate Jesu*, quia præ cæteris Pontificiorum ordinibus nomen, doctrinam & honorem *Jesu* capessant & propagent. Annibal Cadretus, *Jesuita*, dicitur in libello quodam Lugduni impresso expresse scripsisse,*

societatem Jesuiticam suum inde habere nomen, quoniam a DEO adscitū
sint contubernales datique filio ejus Jesu Christo, qui ipsos individuo suo
sibi assumserit. vid. Wolffius in *Lectiōibus memorabilibus Centen. XVI.*
p. 1080. In Gallia a vulgo hinc inde Jesuistas ut & Jesuistas esse no-
minatos, quem titulum in specie deberent Advocatis in controversia,
quam cum Academia Parisiensi Anno 1564. habuissent, imprimis *Caro-*
lo Molinæo, Jcto nominatissimo in consilio *de Receptione Jesuitarum*
in regnum Gallie, memorat *Hospinianus de Orig. Jesuitarum p. 18.*

§. II. Vocabulum *Jesuitissa* a voce *Jesuita* omnino originem
trahit connotatque nomen sexui sequiori attributum, quod ordini
huic muliebri ex hac ratione competit, quia Jesuitarum vestigiis inhæ-
rere juxtaque ipsorum Ordinem, regulas ac consuetudines vivere se
obligent; quemadmodum abs aliis Officii ac dignitatis nominibus
sexus sequior alias participat v. g. Decanissa à Decano, Presbyterissa
a Presbytero, Diaconissa a Diacono. Equidem in Protestantium Ec-
clesiis tali denominatione tantum frui licet his foeminis, quæ in matri-
monio vitam degunt ac maritorum nominibus honorificis afficiun-
tur; Ast in Pontificiorum Ecclesia ordines foeminei sibi sumunt præ-
dicatum, juxta quorum Religiosorum Instituta Pontifici Romano ve-
rificantur. Hodie quidem foeminae in nominata Ecclesia non adeo
diversis titulis & prædicatis superbiunt, sed dicuntur uno verbo *Reli-*
giose seu *Nonnae*, ab antiquo vocabulo *Nonnus*, quod in ægypto olim
fuisse frequentissimum dicitur & sumtum esse pro viduis fugientibus
conjugium, & sic *Edessenum* Episcopum, *Nonnum* fuisse nominatum
& *Matrem* Gregorii Nazianzeni *Nonnam* confirmat *Baronius in mar-*
tyrologio Romano de isto ad d. 2. Decembris p. 505. de hac autem ad d. 5.
Augusti p. 327. At vocabulum *Nonnus* hodie non æque sexui mascu-
lino attribuitur, sed usurpatur nomen *Munch*/græcè *μοναχὸς* a *μονά-*
ξεν solus vivere & latine *Monachus* seu *solitarius*, ac foeminino, quod
nostro Idiomatico reliquum est: *Monne*; alibi etiam & apud Pontifi-
cios usitatus *Kloster Jungfer*.

§. III. Quod autem Synonyma Jesuitissarum in specie concer-
nit, reperimus hinc inde unum alterumve; Ita enim *Pias* Itali, *devo-*
tas Galli, *beatas* Hispani easdem vocarunt quondam, quia vitam vi-
verent præ cæteris sedulam, modestam & accuratam; sed hic obtinet
Proverbium: *Graculus graculo affidet*, religiosas enim suas religioni
pontificiæ addicti nunquam contemnent ipsi; aliter sonat apud Bel-
gas,

gas, qui easdem nominarunt *Düsters/Quesels/Queselen/Klopp/Klop-
pen/ultrajecti in specie Paters: Kloppen.* Rationem denominationis
derivant exinde, quod nomen *Quesels* sive *Kloppen* idem sit ac latinis
pulsantes seu *pulsatrices*, & ex hac ratione sic dictas volunt, quia con-
tinuis precum & virtutum exercitiis divinas pulsant aures. Alii vero
originem ducunt ab inquirendis persæpe pulsandisve Sacerdotum,
Clericorum & Confessariorum habitaculis. Sed vocem belgicam
Quesels aliter interpretari possumus, suam enim originem ducit a
verbo *Queseln* aut *Queselbollen*/ quod Latini vertunt *nugas agere*, *nu-
gas serio tractare*, unde *Queseling* significat *nugas, quisquilias*, quæ si-
gnificatio in Jesuitissas non male quadrat, circumeunt enim otiosæ
ejusmodi & curiosæ mulierculæ garrularum instar, domos hinc inde
quasi pervolitantes, quisquiliasque nugas ac opiniones suas jesuiti-
cas spargunt contra I. Tim. V. v. 13. vide *Querelas Jansenistarum* aut
*Lovaniensium de ejusmodi mulierculis in anonymo libello gallico: Re-
ponce d' un Ecclesiastique du Louvain c. 14.* in quem quidem in præsen-
tiarum introspicere nobis non licuit. conf. *Gisbertus Voëtius Polit.
Eccles. Part. II. Lib. I. tract. 4. de mulieribus cap. 2. p. 209. & lib. IV.
tract. IV. c. 9. p. 1012. & 1013.*

§. IV. Sed maxime infelices fuerunt focii & sociæ affectato
hoc Jesu nomine, sic enim & ab origine ipsorum lusum statim fuit
cum eodem, ita fuerunt, qui ex historiis V. T. *μαεγομασίας* quæsi-
runt & eosdem dixerunt *Jesuvitas* quasi *Esavitas* vel *Jebusitas*; quod
quidem comparatio inter hos & Jesuitas non difficulter institui queat,
quæ ipsorum fraudibus respondeat, nostrum uunc non est ulterius in-
quirere; Ex Germanica lingua rationem notationis posse commodi-
us & melius inveniri, quia debeant esse Germanorum Apostoli, pu-
tat *Wolffius in Lect. memorab. centen. 16. p. 497.* sic etiam apud nos
dicuntur *Jesuwiter*/ quasi *Jesu wieder*/ rarus enim non est inter t, & d,
Symbolismus. Patebit inferius in ipsorum doctrinis satis superque,
nec ullum in his prædicatis factam esse ipsis injuriam, quia alias nomi-
na interdum sunt fatalia, ut cecinit ille Poëta:

Conveniunt fatis nomina sepe suis.

§. V. Est itaque titulus uterque tum *Jesuita*, tum *Jesuitissa* no-
men satis affectatum, sibi enim persuadebant se nomen, doctrinam ac
honorem præ cæteris Pontificiorum religiosiis omnibus propagasse

ma-

magis & adhuc propagare, ideo jure quasi videri volebant *nomen* affectando *super omne nomen, in quo omne genu se flectat cœlestium, terrestrium & inferorum. Pbil. II, 10.* Videmus exinde affectus tantorum virorum in titulo affectato. Quodsi Jesu Ministri esse voluissent, tunc se ita humiliare necessum habuissent, ut non alio ac servorum titulo fuissent contenti, id satis judicavit Academia Parisiensis, novam enim hanc societatem admisit & sub hac lege approbavit, ut aliud assumèret nomen, vid. Thuanus *lib. 37. p. 692.* mirum satis est, ut totum *Jesu* nomen affectatum non servarint ac *Jesus* se nominarint; O humiles Christi servi servæque, superbientes summi ipsius Principis titulo! nonne sufficeret, ut nominarentur Christiani? unctio enim in baptismo participes & ipsi facti sunt, nomenque Jesu Salvatori optimo proprium relinquerent, usque dum in vita altera, qui ex ipsorum ordine hanc introirent, titulo *Jesuitæ* exornarentur; Ita Ludolphus Carthusianus *in libello de vita Christi* ante 300, & quod excurrit, annos scripsisse dicitur: *Christus est nomen gratiæ, Jesus est nomen gloriæ, honoris & sanctitatis; Sicut enim in hac vita per gratiam, baptismi Christi dicimur Christiani, sic in cœlesti gloria in Domino Jesu dicemur Jesuitæ, id est, a Salvatore salvati; sancti, qui in cœlis sunt & fruuntur æterna gloria, veri sunt Jesuitæ, triumphantes & sancti servi DEI.* vid. Lucius *Hist. Jesuit. L. I. c. 2. p. 11.* conf. Philadelphi de novo *Lacu Epistola & discursus de modernis Jesuitarum moribus p. 24.*

§. VI. *Jesuita*, ut & *Jesuitissa* est nomen ambitiosum, quid enim Dn. Patres aliud hoc nomine quæsiere ac summam ambitionem, & ex hac ratione *Stephanus Pascasius* societatem Jesu appellavit *ambitosam fucateque Religionis plenam*, cum pro Academia parisiensi contra *Jesuitas* differuit inque hoc ambitiosum plane nomen invectus est valde, quod cum Sectarii alii ante 200 annos usurpassent, ab Ecclesia rejecti periissent. vid. Thuanus *Lib. 37. p. 693.* quinimo hi non tantum, sed & aliorum Pontificiorum nonnulli *Jesuitæ* titulum tanquam ambitionis & arrogantiae plenum rejecerunt, ut testem hujus rei *Eustathium Bellajum*, Episcopum Parisiensem in sua censura de *Jesuitis*, quam dedit Anno 1554. nomine totius Collegii Theologorum Sorbonnensis, citavit Magnif. Dn. D. Mayerus *loco Coroll. primo in Dissert. de conventu Apostolorum ad mortem Mariæ hab. hic Lipsiæ Anno 1671.* cujus Episcopi de ambitioso nomine sententiam ulterius deducit Thuanus *lib. cit. p. 692.* *sententia ipsius, inquit, quam scriptis mandavit, imprimis Je-*

B

sui-

suitarum nomen ut arrogantia plenum improbat, quippe cum ita solis sibi tribuant, quod Ecclesie catholice competat, quae proprie fidelium Congregatio dici potest, cujus caput est Christus, cum hoc nomen solis sibi sumunt & hoc dicere videntur: se solos Ecclesiam constituere. Quam sententiam Episcopus nominatus in Synodo gallicana, habita d. 15. Decembris Anno 1561. jussu ac mandato Regis Possiacum manu scriptam, misit, quae etiam a toto conventu Ecclesiastico maximopere fuit approbata. vid. *Der Jesuiten Christenthum und Lebenswandel* p. 106. & *Lucii Hist. Jesuit. L. I. c. 3. p. 11.* Dicitur quidem in Pauli III. Pontificis Bulla tertia Anno 1549. promulgata, *nullum e societate ad ullam dignitatem admitti debere, si eam occulta aut manifesta ambitione quaesivisse, convincatur, vide Literas Apostolicas pro confirmatione societatis Jesu Romae Anno 1578. editas p. 30.* (quem libellum a Cesare Lucatello, Cancellario tunc temporis Romano in originali propria manu subscriptum & sigillo suo approbatum nobis communicavit unus e paucis Amicorum certissimus.) De muneribus & aliis eorum gestis nunc nihil hic referemus; tantum de nomine ambitioso sumus solliciti, unde judicari potest, quomodo quaque ambitione officia publica quaerant & consequantur. Sic etiam non ignotum est, quod ceteros Religiosos habeant despectui solique honoribus excrecere ambiant; Inimici sunt ceterorum Ordinum omnium, imo hostes ac Offenses, quin eosdem variis Convitiis ac scommatibus affligunt asinosque nominare non erubescunt, vid. *Philadelphi de novo Lacu Epist. & Disc. supra cit. p. 7. & 8.* ubi refertur Ignatius S. Franciscum Borgiam adhuc novitium severè monuisse, ut de jejuniis & nimis verberationibus aliquid remitteret, hanc addendo rationem: *Illud Animal, super quod Christus sedere debeat, non esse per istiusmodi durissimas corporis Castigationes occidendum.* Jam autem Christus super asinum sedisse legitur *Matth. 21. 5. 7.* ideoque Ignatium ex pura humilitate socios suos comparare asinis pie voluisse patet, citatur insimul *vita S. Francisci Borgiae ex Ital. lingua in german. translata.*

§. VII. *Jesuita & Jesuitissa* apparent quidem ut nomina satis speciosa, videntur enim Dn. Fratres & Sorores ex peculiari quadam sanctitate assumisse, nilque nisi Jesu acceptissima proferre inque vita sua dulcissimum Jesu nomen cum primis profiteri velle; sed doctrinae & facta aliud loquuntur, de quibus videri possunt *acta Parlamenti*

Pa.

*Paris. contra Jesuit. cit. a Jo. Wolffg. Jægero Histor. Eccl. dece
c. 4. p. 25.*

§. VIII. *Jesuita & Jesuitissa* sunt nomina apud multos famosa. Quo enim æstimio habetur *Jesuita* in ipsis regionibus romano-catholicis v. g. in Galliâ, ubi multoties nomen *Jesuiticum* damnatum fuit atq; extinctum, de quo pluribus videre est *Alphonsus de Vargas in Relat. de Stratagematis Jesuitarum p. 146.* Quid quæso hinc inde in Italia, sede romano-catholica de ipsis judicatur? Apud Venetos præprimis nomen hoc celebratur parum, imo ipsis inhabitantes extenuare se tenentur, ni suam societatem e Venetorum ditionibus iterum, iterumque extirpatam velint videre, ut Anno 1606 ipsis evenit cum epiphonemate: *Ite, auferte nihil & nunquam redite.* Quid quæso de istis Poloni sentiunt? in quorum regionibus nemo ex societate *Jesu* exceptis paucis, toleratur. v. *Querelas Polonorum de Jesuitis in Lucii Historia Jesuit. passim.*

§. IX. Sunt *Jesuitissa* ut & *Jesuita* nomina omnino Schismaticæ, quemadmodum enim Deus veram Unitatem & concordiam Ecclesiæ suæ maximopere commendavit, ita quoq; ipsius consilio ac voluntate factum est, ut unico nomine *Christiani* vocaremur omnes ac singuli, quo Apostoli Antiochiæ primum cognominati sunt *Act. 11. 26.* ideoque etiam hæc appellatio velut vinculum quoddam est ac sacramentum unitatis illius, quo Religionis Christianæ professio obsignata est, qui vero sibi aliam asciscit appellationem, is omnino unitatis vinculum veræque fidei tesseram dissolvit juxta dictum Pauli *1. Cor. I, 12. 13. conf. Lucius lib. I. Hist. Jes. c. 2. p. 10.* *Jesuitas* autem & *Jesuitissas* tales nunc esse patet, non enim tantum nomine hoc alieno præ cæteris Religiosis superbiunt, sed maximopere abs iisdem differunt, imo rixantur plus vice simplici inter se invicem, isti enim hos, hique vero istos odio prosequuntur, sunt hæc omnino signa schismatis non exigui, & sic ex recens fabricata hac appellatione toti sectæ schismatis nota manifeste innuit, adeo & hoc pacto criminis rei fiunt socii, vid. *Hospinian. lib. de Orig. Jesuit. p. 15.* Quapropter etiam ipsis titulum *Jesuita* seu *e societate Jesu* in Gallia Anno 1564. assumere prohibitum fuit, quo tamen non obstante nomen illicitum, & schismaticum usurpare ac se insuper omni potestati tam seculari quam ecclesiasticæ eximere voluerunt. vid. cit. Autor *lib. de propag. Jesuit. p. 160.* namque

nil aliud hoc nomine intendant, nisi ut inter ejusdem religionis suæ Professores forment scissuram & Jesuitæ alii sint, alii Christiani, certius certo est.

§. X. Sunt denique nomina quasi blasphema & injuriosa; certe enim, quisquis etiam bonorum sit, non ibit inficias, istos, qui se *Jesuitas* aut *e societate Jesu*, aut *Jesuitissas* appellant, hisce titulis blaspheme uti contra Dominum Jesum, hanc enim involvit apud omnes opinionem, ac si Jesus eosdem ceu socios et Collegas sibi ascivisset, ut *Annib. Cadretum*, S. 7. jactasse §. 1. statim citavimus. Sic quoque injurii fiunt in alios veros ac genuinos Christianos, hos enim considerant ceu excludendos tandem regno gloriæ, sibi autem solis beata æternitate in Jesu esse perfruendum, vid. *Lucius Hist. Jes. Lib. I. c. 3. p. 11.*

§. XII. Quis vero Autor totius sectæ Jesuiticæ? Quamvis Jesuitissarum fundatricem tantum inducere hic malimus, non possumus tamen Ducem & Autorem totius ordinis sicco præterire pede, licet expediendum hic nobis sit brevibus. Est videlicet Eruditissimus iste *Ignatius Loyola*, Cantaber Hispanus. *Salmanasser*, Jesuita Neapolitanus confessus est de ipso: *Loyolam natura fuisse ferocem, durum ac truculentum*, adeoque militiæ aptus non parum visus est, at in epigraphe effigiei suæ inciso dicitur: *Miles vanis jactatus in armis*. vid. *Hasenmüllerus Hist. Ord. Jesuit. a Leporino in linguam german. transl. c. 1. p. 4.* Et ita militem non infimum agebat quidem, at infelicem maximè unà arcem prope Pampelonam in Navarra hispanica, adeo ut crus dextrum ipsi frangeretur ictu bombardæ. Loquitur *Thuanus* de membrorum mutilatione *Lib. 37. p. 691.* ubi forsitan singularem ejusmodi vult intelligi, quæ inire matrimonium interdicat, judicamus forte ex eo, quod restitutus quidem claudicans tamen sese in aulam gallicam reciperet, ibidemque forte ludibrio sæpius risuque expositus è tædio vexationum sermonumque jocosorum vitam aulicam mutare cum religiosa penes se constituit. Primum quidem contulit sese Venetias ad exsolvendum votum quoddam, deinceps Hierosolymam ex singulari devotione annos natum sex & viginti omnia relinquendo esse profectum, confirmat *Doctissimus Alexander Rossæus* lib. *der ganzen Welt Religionen* p. 411. negat id autem *Thuanus* lib. & p. cit. *Loyola*, inquit, *inde mox Venetias ad exsolven-*
dum

dum votum profectus est, ibique primùm sacris initiatus literis, collectis
huc illuc dispersis sociis, omisso hierosolymam proficiscendi consilio Ro-
mam cum *Fabro & Laine* petit, cui etiam magis esse consentiendum pu-
tamus. Deinde literis incubuit Compluti & Salamantiæ, sensimque
ausus est mortificationem carnis tum doctrina tum vestitu suo conci-
onari, licet nec ipse idoneus nec vocatus esset ad concionandi munus,
& ex hac ratione Inquisitores Hispanici ab eo expiscabantur; Cum au-
tem zelum pro fide Romano-catholica in iplo cognoscerent, dimissus
iterum ab eis petiit Lutetias Parisiorum, ubi per decem annos docuit
in summa paupertate corporisque debilitate, tandem creatus est Phi-
losophiæ Magister ibidem conf. *cit Rossæus pag. cit.* laudatur exinde
Ignatius ob suam constantiam virtutemque heroicam, quam in adver-
sis præstiterit, abs *Philip. Algeambe*: Ignatius, inquit, *adversus graves*
multorum oppugnationes invictus semper stetit, semperque stabit aucto-
ritate sacrosanctæ sedis Apostolica atque approbatione munitus vid.
ipius *Bibliotheca scriptorum societatis Jesu* p. 1. Profectus est tandem
Anno 1536. Hispaniam cum decem suis collegis & abhinc iterum Ro-
mam petiturus veniam abs Pontifice; Cum autem compertus est pa-
cem inter Venetos & Turcam esse fractam, profectus est iterum Ve-
netias, ubi egit Chirurgum vulneraque Pauperum & ulcera catapla-
smatibus in nosotochiis sanavit, cumque Collegis omnem adhibuit
operam & sollicitudinem in ægrorum morbis curandis, vulneribus o-
bligandis, molestaque gravi ac putida sanie abstergenda, conf. *Wof-*
fius Lect. memor. Tom. II. Centen. 16. p. 494. Reversus iterum cum con-
fortibus Romam, ubi omnes ac singuli Religiosorum ac Clericorum in-
fensis atque iratis animis iverunt in ipsum, præsertim *Bartholomæus*
Guidicius, Cardinalis, qui novis Religionibus non adeo amicus erat.
conf. *Thuan. Lib. 37 p. 691* Crescebat tamen indies magis magisque
societas & confirmabat eandem *Paulus III. Pontif. Rom.* approbant
denique ejus Successores *Julius III. Paulus IV. Pius IV.* tandem *Con-*
cilium Tridentinum. Et sic Vir magnus evasit Ignatius, miles Hi-
spanus, Theologus Romanus, Chirurgus Venetus, Autor tandem
& Dux Jesuitarum maximus! Applicare dictum quoddam e sacris li-
teris petitum Viro huic magni scil. nominis conati sunt nonnulli ex
societate heroës, *Valderana* imprimis atque *Deza*, ubi iste statim in
frontispicio *Epistola ad Hebræos* Ignatii sui mentionem vult esse fa-

Etiam, nempe c. 1. v. 1. 2. *Deus novissimis hisce temporibus loquutus est per filium suum Ignatium, quem constituit heredem omnium.* vide Hoornbeckii *Exam. Bullæ p. m. 44.* ubi iudicium suum dictus Autor adponit: Nihil deesse ad laudis istius fastigium præter ultima verba, v. 2. *per quem & secula fecit.* Sed spuriam & blasphemam scripturæ S. Eplicationem esse, quis negabit. Ita ex ore Patrum horum patet, Ignatium fuisse virum admodum virtuosum; Quodsi vero quæramus, ex qua virtute omnia præstiterit, an ex DEI? ex carnis? an ex alterius Spiritus? Hic respondeat Ant. Arnoldus Ictus Gall: ita enim de societate tota recens procreata iudicat: *Ignatium auxilio maligni spiritus incubatuz, exclusisse maledictam istam conjurationem Jesuitarum* vid. in *Philippica sua p. 24.* quinimo contestantur ipsi e societate nonnulli, rem cum Ignatio se ita habuisse; Volunt quidem ipsum etiam placide defunctum, sed alium cantavit de ipso canticum *Turrianus*, de quo refert Hasenmüllerus: *Turrianus Jesuita mihi notissimus sepe dixit: Illum (Ignatium) in cæna, prandio, missa, in recreationibus etiam ita a demonibus exagitatum fuisse, ut in magna copia frigidissimum mortis sudorem fuderit: Bobadilla dixit: illum sæpius conquestum se nunquã & nullibi a Demonibus tutum esse posse. Idem Turrianus dixit: Ipsius Comitum assiduam usq; ad missæ aram fuisse demonem. Tandem vero cum tremore ipsum obiisse, mortuumq; nigerrimo vultu conspectum esse. Idem affirmavit. Cum anno 1554. ipsius corpus ad templum ab Alexandro Farnesio extructum transferre vellent, testibus omnibus Jesuitarum professis, ipsius Cadaveris ossa non sunt inventa: fingentibus ipsis, ea esse per Angelos forsitan translata, quod ego non negaverim, si angelos malos intelligant.* vid. *Wolffius Lect. memor: quæ ibidem ex Hasenmülleri historia Ord. Jes. recenset Centen. 16. p. 1075.*

§. XII. Quemadmodum vero sexus sequior in multis affectatur nimium, ita profecto in his rebus, quæ ad sexum masculinum spectant cum primis, quin si novi quid accidit forsitan inter Eruditos, hæc illave æmulari statim cupit. Hodie quidem apud nostrates adstrictæ sunt, ut in ecclesiasticis rebus tentare quid vix ac ne vix quidem possint; Ast non ita apud Pontificios, dantur enim inter eos religiosarum foeminarum ordines per plures, quibus licitum est cultui inservire divino, sic etiam *Elisabetha Rosella*, religiosa mulier ejus fuit intentionis maximopere, ut imitaretur Ignatium suum; nam hæc in genere

Jesui-

Jesuitissarum Fundatrix creditur abs omnibus, Thuano *Lib. 37. p. 691.* Hoornbeckio *Exam. Bullæ p. m. 32.* Matthiæ Zimmermanno *in commentariolo de Presbyterissis V. Ecclesiæ §. 59. p. 93.* Hæc initio fovit studia Ignatii Barcinone, deinceps cum certior facta esset de ordinis Ignatiani confirmatione & simul absque dubio audiverit de paterno affectu, quo prosequeretur Pontifex *Paulus III.* Ignatium, cum ipse & Collegæ sui in bulla dicerentur: *Spiritu S. ut pie creditur, afflati.* vid. *Lit. Apostol. supra cit. p. 2.* Hoornbeck. *Exam. Bullæ p. 12.* sine dubio & ipsi *Rosella* increvit tumor, Spirituque S. afflatam se etiam voluit, quia in schola ad Ignatii pedes sederit. Profecta itaque est Romam cum aliquot sui generis mulierculis fortassis circa Annum 1540. quo Ignatius suam acceptarat confirmationem, aut sequenti tamen anno post, veniebat ad normam & præscriptum sodalitatis nunc approbatæ victura; At Ignatius suam erga discipulam benignum adeo se non exhibuit; Equidem *Rosella* totam se Ignatio dedere nec non concedere juxtaque ipsius Constitutiones ac regulas religiose cum suis vivere studuit, adeo ne alium Ducem vellet agnoscere quam Ignatium, sed hic erat admodum ingratus in *Rosellam*, id enim detrectavit, vid. *Thuanus l. cit. p. cit.* Ignatius, inquit, *curam se foeminarum suscipere negavit, posse, & tandem a Pontifice impetravit, ut societati, quæ se ad omnium gentium beneficium sine ulla regionum aut temporum exceptione Vicario Christi mancipasset, ab ejusmodi munere vacatio daretur, ita in speciem omni ambitionis & divitiarum suspitione a novo Ordine amota.* Erat etiam Cura mulierum Jesuitarum constitutionibus ac Regulis expresse contraria, adeo Ignatius sine dubio verebatur, si statim sub initium confirmationis exceptionem de admittendis mulieribus annectere suis regulis vellet, ne tota societatis caterva caderet inque nihilum reduceretur, ideoque persistebat juxta Regulæ tenorem, *de cura mulierum cap. 7. de Rectore*, quæ Jesuitarum regulæ Lugduni conjunctim typis impressæ Anno 1607. vid. quæ huc facit, *Reg. 68. p. 102.* *Non permittat, ut nostri curam mulierum religiosarum suscipiant, & aliarum quarumq; ut ordinarie illarum confessiones audiant, vel ipsas regant, quamvis nihil repugnet aliquando apud eas concionari, semel aut unius monasterii confessiones speciales ob causas audire; quod tamen non fiet nisi postulent ii, qui eis presunt.* it. *Reg. 70. p. 103.* *Mulieres invisere, aut ad eas scribere, nisi in necessitate, aut cum spe magni fructus,*

Elus, nostros non sinat, nec hoc quidem permittat, nisi viris valde probatis & prudentibus. Reg. 71. pag. ead. Non permittat fœminas collegium nostrum ingredi.

§. XIII. Quodsi autem hic muliebris ordo abs Ignatio fuisset receptus, quæritur, an Jesuitissæ fuissent idoneæ ad id vivendi genus, quod Jesuitæ vivunt? respondetur quod non. Nam si sancti Patres regulas suas ac leges conditas servare non possunt, multo minus sanctæ matres, quæ cum toto sexu sequiori ad *vasa infirmiora* pertinent 1. *Pet. III, 7.* videatur saltem, quid Paulus III. in *Bulla Jesuitica* abs Candidato ordinis hujus requirat, vid. *Lit. Apost. supra cit. p. 5.* quod & Julius III. in *Bulla Jesuit. I. lib. cit. p. 56.* non leviter repetat: *Qui ad nos accessuri sunt, antequam huic Oneri humerum supponant, diu multumq; meditentur, an tantum pecuniæ spiritualis in bonis habeant, ut turrim hanc juxta consilium Dominicum possint consummare, hoc est, an Spiritus S. qui illos impellit, tantum illis gratiæ polliceatur, ut hujus vocationis pondus, illo adjuvante, se laturos sperent: & postquam Domino inspirante, huic Jesu Christi militiæ nomen dederint, diu noctuq; succincti lumbos & ad tam grandis debiti solutionem prompti esse debebunt.* Multum sane his continetur verbis, quod præstare dictis Patribus difficillimum est, adeoque etiam matribus. Expendamus modo *votum castitatis*, cui Jesuitissæ se etiam adstrinxerunt; an existunt idoneæ, votum istud, ut decet, juste persolvere? audiamus saltem Hospinianum, qui citat *Plinium* de fœminis differentem: *Quod copia libidinis gaudeant, applicat monachis virginibus, sic de monialibus certum est, paucas esse quæ continentiam præstent, sed plerasque in cœno nefandissimarum libidinum sese subinde volutare. lib. I. de Orig. Monachatus c. 1. p. 6.* & quamvis polliceantur se futuras admodum castas, tamen bene servandum, quid *Virgilius Lib. 4. Æneid.* objicit:

- - *Varium & mutabile semper*

Fœmina

§. XIV. Quod cæteras concernit virtutes, quæ abs Jesuitissis requisitæ essent, prima omnino fuerit *literarum notitia* seu *Eruditio qualiscunque*, quodsi enim Jesuitarum vestigiis inhærere voluissent, muneri docendi sine dubio sese applicassent; Equidem impossibile neutiquam est, ut etiam fœminæ queant erudiri, rationes congeffit non unas literatissima Virgo *Anna Maria a Schuerman* quas *opusculis suis* inseruit

seruit p. 29. seq. Datae quoque alias sunt foeminae perplures eruditae, quarum Exempla videre sunt plurima in Hottingeri *Epistola dedicatoria Parti V. Historiae Eccles. praefixa*, ubi imprimis *Fabiola*, romana mulier memoratur, quod sacras literas impense amaverit; it. *Marcella Romana*, quae propter sacras literas, quas egregie calluit, frequentius a D. Hieronymo epistolis salutata sit, it. *Anna Askeve*, quae vitam non modo seriae & sedulae sacrarum literarum tractationi impenderit, sed eandem quoque constantissimo martyrio annos 25. nata genereose consummaverit. Plura inveniuntur in *Dissert. de foeminarum Eruditione*, quam habuit B. Dn. Jacobus Thomasius Anno 1671.

§. XV. Et si quispiam docendi munus dubium reddere *Jesuitissis* voluisset, provocare omnino potuissent ad Exempla primitivae Ecclesiae, recenset talia Zimmermannus *l. cit.* passim, Centuriae itidem Magdeburgenses; Quinimo Diaconissas olim legere Homiliam consuevisse inter mulieres in Ecclesia, Zimmerm. *lib. cit.* §. 9. p. 14. & ita mulieribus docere olim fuisse licitum, comprobat Thomas d' Aquino *Comment. in 1. Tim. 3. lect. 2. p. 199.* & Ambrosius *in eundem locum p. 403.* qui de *Cataphrygis* perhibent, putasse, quod mulieres ceu Diaconae ordinari possent, quoniam Apostolus *l. c.* immediate post Diaconos de mulieribus ageret. Sic *Jesuitissae* etiam exempla mulierum prophetantium & praedicantium pro se allegare potuissent. Sane primae etiam non erant, quae de tali religiosarum ordine cogitarunt, floruit ante ipsas talis in gallia praecipue Anno 1523. cujus mulierculae vocatae sunt *Begvinae*, de quarum fundatrice lectiones quidem variant, vid. Hoornbeckius *Exam. Bullae p. 13. & 14.* it. Centuriatores Magdeb. *Cent. 13. c. 5. de haeresibus p. 564. & c. 6. de Ceremoniis p. 653. seq.* Alex. Rossaeus in *Religionen der ganzen Welt p. 286.* desit denique Ordo hic inque earum locum successerunt *Sorores tertii Ordinis S. Francisci*, quibus quoque ipsarum aedes & collegia traditae sunt. vid. Zimmermann. *de Presbyteriss.* §. 57. p. 92. Omnia nunc prolata *Jesuitissas* ad continuandum religiosum institutum incitare potuerunt.

§. XVI. Quoad Eruditionem, quam & *Jesuitissae* potuissent haurire, res omnino bene se habet, non invidenda sunt, quibus mulierum Deus haec otia fecit, sed laudanda potius, commendanda & approbanda, & consentiendum omnino censemus Erycio Puteano, Belgae, in *Epist. 94. Attic. centen. 2. Epist. 97. ad Petrum Cantonium, Jctum*

C

p. 216.

p. 216. Jus, inquit, fasque esse in Rempublicam literariam foeminas adscribi, optimarum artium cultu exerceri, & a fama eternitateq; non secerni, imo a multis vanis & peccaminosis curis abstrahuntur puellae per studia. Putasse etiam refertur Coelius secundus Curio de liberis pie educandis p. 61. Puellas a literis & doctrinis non arcendas esse, quia plerumque magis habiles ad eas sequendas, quam mares sint, sed hanc esse phrasin hyperbolicam confirmat B. Dn. Thomasius in cit. Diss. de Foeminarum Eruditione §. 20. Sit interim quicquid sit, dari foeminas erudititas concedimus, sed quod sexus hic in Ecclesia publice docere unquam potuisset, exinde consequi non videmus, natura enim eas plane non destinavit muneribus docendi, sunt natura inhabiles ad praediciandi munus. Sic quoque ad Exempla Vet. Test. provocare vix licet, fuerunt extraordinaria, usus etiam est DEUS immediata vocatione, at hodie valet mediata, qua mulieres nec possunt nec debent vocari, praevalet effatum illud Paulinum: *Taceant mulieres vestrae in ecclesiis*, 1. Cor. 14. 34. cui respondet locus paral. *Mulieri docere non permitto*, 1. Tim. 2. 12. quae verba etiam dictis Patrum & conciliorum omnium anteponenda esse satius existimamus.

§. XVII. Objicere quis posset: *mulieres viris esse religiosiores*, adeoque ex hac ratione *Jesuitissae* institutum inchoare suum potuissent; conatur prius probare Voëtius *Pol. Eccl. Part. II. lib. 1. Tract. 4. de mulieribus c. 2. quæst. 2. p. 206.* ubi insimul ad experientiam provocat, plerasque in Belgio Ecclesias plura ex foemineo sexu habere membra quam ex virili, plures etiam & priores zelum pro Orthodoxia & pietate difficilibus temporibus ostendisse, addit & illud Tertulliani: *Simplices, ne dixerim imprudentes & Idiota, major semper credentium pars est:* *lib. de Trinitate adversus Praxeam c. 3. p. 495.*

§. XIX. Quod si vel maxime concedere possemus, quod simplicissima pietas in mulieribus optima esset, sunt tamen *ad superstitionem etiam propensiores*, id Apostolus affirmat & docet: *Vitare aniles fabulas*, 1. Tim. 4. 4. legi iterum potest Voëtius *lib. cit. quæst. 3. p. 207. 208.* Qui probat singula quoad magiam divinatricem cum primis, dicitque ex historiis gentilium constare, diabolum per mulieres Pythonissas, fatidicas Sybillas longe frequentius promovisse quam per viros. Possunt etiam e sacris literis adduci exempla v. g. Pythonissa in Endor 2. Sam. 28. 7. puella ista fatidica *Act. 16. 16.* Dantur etiam exempla mulierum

lierum, quæ propensiores in hæreses fuere v. g. mulieres religiosæ dictæ *Act. 13. 50.* mulierculæ captivitatis *2. Tim. 3. 6. 7.* Jesabel *Apoc. 2. 20.* Sic etiam reperimus *Helenam* Simonis Magi in hunc numerum esse referendam. vid. *Euseb. l. 2. c. 13. p. 50.* it. *Marcellinam*, Carpocratis & Gnosticorum sectatricem, vid. *Epiphanius Tom. II. L. 1. Hæresi 27. §. 6. p. 107. conf. Magnif. Dn. L. Ittigium, Patronum & Præceptorem nostrum quovis observantiæ cultu devenerandum, Dissert. de Hæresiar- chis Sect. II. c. 3. §. 6. p. 112.* Et quæ datae sunt *Pseudo-Prophetissæ* post Apostolorum tempora in Ecclesia Christi, quales *Mechtildis, Brigit- ta, Catharina Senensis*, de quibus legi meretur *Voëtius Part. II. Diss. select. tit. de Prophetia p. 1063.*

§. XIX. Convinci etiam potuissent *Jesuitissæ* ex causa abrogatio- nis Presbyterarum in primitiva Ecclesia, quæ propter varios excessus orta est, de quibus *Theodorus Balsamon in Synodo Laodicense Can. 2. p. 833. Antiquitus, inquit, quedam vetule mulieres in catholicis Ecclesiis se- dentes, reliquas forte mulieres ad bonum & honestum ordinem servan- dum deducebant, quia autem ex earum consuetudine, eo, quod hone- stum est non recte utentium vel propter arrogantiam, vel propter tur- pem questum quidam offendebantur, prohibuerunt Patres, ne deinceps omnino essent in Ecclesiis Presbyteræ vel Præsidentes.* Conf. eundem lib. de velandis virginibus c. 9. *Non permittitur, inquit, mulieri in Ecclesia loqui, sed nec docere, nec tingere, nec offerre, nec ullius vi- rilis muneris nedum sacerdotalis officii sortem vindicare.* conf. etiam eund. *Synodo VI, in Trullo Can. 70. p. 446.* E cæteris autem mulierum religiosarum ordinibus apud Pontificios adhuc stantibus ansam exin- de nulla foeminarum ullam ad ordinem ejusmodi constituendum no- vum sumere potest, namque res est difficillima Reique publicæ hinc in- de atque ipsi Statui papali adversa nec utilis, ut videre est *Hoornbeck. in Exam. Bullæ pag. 44* plures omnino adducendæ venient rationes infra in abrogatione *Jesuitissarum.*

§. XX. Sed quid de doctrina *Jesuitissarum* statuendum venit? du- bium est nullum, quin in hac parte tum *Ignatii* tum cæterorum ipsius fratrum vestigiis institerint tum *Rosella* ipsarum fundatrix, cæteræq; sorores, confirmat *Hoornbeckius Exam. Bullæ p. 34.* ita etiam *Janse- nistæ* maximopere questi *Jesuitissas* dicuntur in lib. *Gall. anon. Reponse d' un Ecclesiastique du Louvain*, imprimis c. 14. ubi objecerunt, *Je-*

suitas spargere suas opiniones per tales mulierculas, quæ omnes per-
 volitent domos; Accusat quoque easdem falsarum doctrinarum Bulla
 papalis p. 2. *Indies*, inquit, *similia attentare ac multa sanæ doctrinæ*
adversantia proferre non erubescunt. At quæ sunt opiniones? quæ
 sunt *Jesuitarum* Doctrinæ? falsæ sunt omnino quamplurimæ, quas si
 omnes recensere studeremus, Dissertatio nostra adeo spissa fuerit, ut
 magnum volumen exinde nasci posset. Notum est, quod in infor-
 manda Juventute & catechizandi methodo utantur, habent etiam
 libellos catecheticos, quorum primum conscripsit *Petrus Cani-*
sus, S. J. Belga Neomagensis, Anno 1559. In Hispania deinceps
Joannes Ramirius, in Gallia *Edmundus Augerius*. Sic & *Costerus*,
Bellarminus, *Cottonus* libellos catecheticos scripserunt; Et qui in
 variis Linguis composuere eosdem, *Petrus Paëzius* in Æthiopica; *Mat-*
thæus Riccius in Sinensi, vid. Philippi Alegambe *Bibliotheca Script. Soc.*
Jesu. p. 491. conf. Hoornbeekii *Exam. Bull.* p. 26. 27. Confer & imprimis
 de catechesi Jesuitica differentem Martinum Chemnitium, *de Orig.*
Jesuit. Tom. I. *precip. Cap. Doctrinæ Jesuit.* p. 7. Jesuitissæ etiam expresse
 dicuntur docuisse *catechizando* rudiores in Belgio, ut taceamus hic
 cæteram rerum Ecclesiasticarum curam, de qua inferius; itaque du-
 bitamus nulli, quin dictæ mulierculæ eadem Jesuitarum catechesi eo-
 demque catechizandi Methodo postea usæ sint. vid. Voëtius *Pol. Eccl.*
P. 2. L. 4. tr. 4. sect. 2. c. 9. p. 1012. seq.

§. XXI. Quid vero de tota Sacra Scriptura revelata Jesuitissæ sta-
 tuant, judicandum est ex falsis de eadem sententiis ac hypothésibus Je-
 suitarum, nam non est dubium, quin & in hac parte Autores suos ac
 Duces perstrenue sectentur. Quid vero Domini Patres Jesuitici de
 Scriptura sentiant, ex eorum scriptis satis notum est.

§. XXII. Quæritur autem, cum socii Jesu & cum eis sociæ S. Scri-
 pturam negligunt planeque abjiciunt, quo fundamento nitatur ipso-
 rum Theologia? sine dubio fundata est symbolo fidei Jesuitico, quod ex
Jo. Baptiste Poza, socii hujus ordinis, Cantabri, libris conflatum unaq;
 cum documentis necessariis abs Procuratore Hispanicarum Academia-
 rum S. Inquisitionis concilio Madriti exhibitum ad Romanæ Inquisi-
 tionis tribunal a *Francisco Roales* Theologo Salmaticensi & catholici
 Hispaniarum Regis Sacellano deportatum fuit, quod Symbolum ce-
 leberr.

leberr. Hoornbeekius ex Alphonfi de Vargas *Relatione de Stratagematis Jesuitarum* c. 18. 19. & speciatim ex Francisci Roales *actione heresis in societatem Jesu* p. 182. *Examini Bullæ contra Jesuitiss.* p. 35. 36. inferuit. Si quis autem Errores Jesuitarum in theologia tam varios tamque permultos penitus paulo considerare aveat, legat supra allegata *Doctrinæ Jesuitarum præcipua capita a doctis quibusdam Theologis re-texta, solidis rationibus testimoniisque Sacrarum Scripturarum & Doctorum veteris Ecclesiæ confutata, quæ VI. Tomis constant.*

§. XXIII. Misso itaque systemate Theologico-Jesuitico ad moralia ejusdem Sectæ pergendum nobis est, at iterum præliminaria quasi nonnulla adponere huc possumus, v. g. *Filius, qui in domo Parentis est, si pro servitiis, quæ præstat, desideret premium, parens autem ipsi dandum neget, id salva conscientia furto subducere queat.* it. *Adulter, qui in adulterii actu abs adulteræ marito apprehenditur, hunc suæ servandæ vitæ ergo interficere possit.* Veritati consentaneum censent religiosi Patres: *Embryonem, quamdiu in utero materno lateat, anima carere rationali, eamque tunc demum accipere, cum luci exponatur; si itaque quis interficiat eundem quocunque saltim modo, is nullam faciat cadem.* v. *La Moral-Paratique des Jesuites* passim. Et in hoc certe non acquiescunt, sed in vitas Regum etiam atque Principum invadunt, sibi enim gratulantur de occasione interficiendi Regem data, quin Jesuita Varadius affirmavit expresse, *nullum fieri ab ipso posse opus meritorium magis, quam si Regem obtruncaret, quamvis etiam esset catholice Religionis,* vid. *Wolffius Lect. memorab. Tom. II. p. 1080.* ita quoque Johannes Mariana, Jesuita Toletanus *de Rege & Institutione Regis Lib. I. c. 7. p. 68.* affirmat: *In ejus vitam grassari quacunque arte concessum, ne cogatur tantum sciens aut impudens sibi conscire mortem.* (libellus hic Anno 1610. Lutetiæ Parisiorum ex Parlamenti decreto combustus est.) *Rud. Hospinianus L. 4. de doctrina Jesuit. c. 5. p. 356.* illustrat thesin hanc theologico-morali Jesuiticam illustriori exemplo, *fluxisse, inquit, ex hac Mariana doctrina, ut Jesuita Richardus Walpot socius Mariana antehac Eduardum Squire, Anglum, veneno instruxerit, quod Regina Angliæ & Essexio non edendum aut bibendum præberet, sed quo sellam tantum inungeret ita, ut ex ejus contactu uterque moreretur; Ut taceamus hic alia Exempla v. g. Jacobi Clementis qui Hen-*

vicum III. Gallorum Regem Anno 1589 cultro occidit, &c. Hic meminisse profecto deberent Decreti Pontificis Urbani, quod extat c.24. p.3. quo sancitur: *Quod talia docentes, consulentes aut defendentes longe damnabiliores sint facientibus, & quod Seneca ad Alexandrum dixit L.1. de Clementia c.25. p.481. Quid interest, Leoni Lysimachum objicias, an ipse dentibus laceres tuis? Tuum illud Os est, tua illa feritas: O quam cuperes tibi potius Ungues esse; tibi rictum edendorum hominum capacem.* Quemadmodum vero Jesuitæ, callidum genus hominum, plerumque se aulis illatebrant, ut per confessionem & humana politaque conversatione Principum arcana explorent, conf. hac de re Dn. L. Rechenbergius in *Dissert. de Ratione Status Religionis & Doctrinae Papæ* §.35. hab. Anno 1672. ita Regina ac Principissa eo magis habent, cur sibi gratulentur, quod Jesuitissarum ordo non confirmatus sit, istæ enim ut Socii ceu serpentes irrepsissent in aulas, rebusq; Principissarum præesse ac muneribus summis fungi voluissent; Et ut sexus sequior ad iram aliosque humanæ Infirmitatis affectus semper proclivior existit, ita sane præ istis tutæ adeo vix fuissent, semper ipsis metuendum, ne vita periclitaretur, cum foeminis ejusmodi fecis infimæ committere sese totas necessum habuissent, quæ juxta hypotheses sociorum Reges, Reginas ac Principissas veneno seu quocunque alio remedio interficere non adeo curassent, quin potius pro bono opere vendidassent; plures Canones Regulæque morales hujus Societatis legi possunt in *Theologia morali Jesuitarum contra bonos Christianorum mores*, & lib. Gall. *La Moral-Pratique des Jesuites*, qui ob veritatem in se contentam Parisiis vulcano sacratus atque combustus fuit, maximam partem translatum videmus in lib. *der Jesuiten Christenthum und Lebens-Wandel.*

§. XXIV. Ad moralia Jesuitarum omnino referenda sunt artificia ista, quibus homines sæpius abs ipsis falluntur, sunt *equivocationes & reservationes mentales*, dum aliter cogitant ac loquuntur & scribunt, ex quibus maxima omnium actionum humanarum Confusio oritur, nam sic omnia pacta, Contractus atque transactiones violantur, verbo: *Omnis fides destruitur.* Casaubonus in *Epistola 624. p. 764.* recenset verba *Andree Eudæmono-Johannis*, S. J. qui *Garnetti* artis æquivocatoria alias Magistri, Papæque, ut vocabant, Anglicani consecra-

secraneus fuit: *Solos*, inquit, *esse DEI amantes*, quibus *equivocatio placet* sed non esse, patet *ex Ps. 28. 3.* vocantur enim ibidem homines istiusmodi *impii & malefici*, requiritur potius abs his, qui volunt esse dispensatores Jesu & Ministri, ut *omnis reperiat fidus 2. Cor. 4. 2.* hic non incongrue vocandi veniunt *Labanista*, cum *Laban*, Jacobi socer reservationum mentalium & æquivocationum esset peritissimus, quas tamen a Jesuitis nondum didicerat. Minime ergo putent se primos autores esse subdolæ istius artis; Equidem *Laban* hanc abs eodem didicerat *Veteratore*, qui *Jesuitas* eandem innovare docuit, *conf. Rivetus Comment. in Genes. c. 29. v. 19. Exercit. 127. p. 493.* *Veterator* quidem non est alius, quam qui olim per *Oracula* apud *Gentiles* loquebatur *bilinguis*, verbo: est *Pater mendacii*. In hac parte apte etiam conveniunt cum *Arrio*, nam istum æquivocationibus & reservationibus mentalibus polluisse, ex ipsius confessione satis patescit; at *eventus* edocuit *Arriū* amantem *Dei* non fuisse, juxta *Eudæmono-Johannis* erroneam sententiam, *certe Deus non amans est mali, qui hoc facit, non permanet in ipso Ps. 5. 5.* Id melius observavit *Garnettus*, cum eundem, quod *Conspirationi pulverariæ* Anno 1605 *Londini* factæ interfuisset, ad patibulum producerent & expiscarentur ab ipso, an & nunc æquivocationibus se juvari cogitet? respondisse fertur: *jam non esse tempus æquivocationibus ludendi.* An vero *Jesuitissæ* etiam æquivocationibus uti valeant, dubium nullum est, sicut enim *foeminae* *versutia* gaudent non levi, nam sequuntur *calliditatem serpentis*, quæ *primam mulierem callide seduxit*; Ita certe *experientia quotidiana* docet, *versipelles esse foeminas* & adhuc valere commune *Germanorum* *Proverbium*: *Weiber list über alle list.*

§. XXV. In quæ autem loca *Jesuitissæ* olim irrepserunt? Dicuntur in *Bulla pap.* fuisse *in nonnullis Italiae & ultra montanis partibus ab aliquot annis*, sine dubio *Romæ* crescere inceperunt, quo *Elisabetha Rosella* sub initium novi *Ordinis Jesuitici* statim *Ignatium Loyolam* secuta est eundemque *Romæ* invenit, *conf. §. 12. preced.* At *Venetis* istas quoque fuisse judicamus ex eo, nam cum expellerentur ibidem *religiosi Socii*, statim intellecta *intimatione mulierculas* suas die 9. *Maji* 1606 ad *Ecclesias* tumultuarie convocarunt, quibus *thesaurum*, cæteraque concediderunt, *conf. Lucius Hist. Jesuit. L. 4. c. 8. p. 639.* Hæc quidem *Venetis* non adeo fuisse notas, constat exinde, quod *Jesuitæ*

suitæ ibi emergere vix possent, ut solent alibi, fuerunt & tunc temporis certis quasi circumscripti locis; Dubitari ergo potest, an sciverint Veneti, quod & penes se darentur Jesuitissæ. Magis autem excreverunt in Belgio, cum eorum religio ibidem toleraretur & hic ordo fœmineus adeo turbatus non fuit.

§. XXVI. Quomodo vero in Italia cæterisque ultramontanis partibus se gesserint, favente ipsis & ad tempus connivente Sede Apostolica, ex Bulla papali satis superque videre licet, dicuntur in ea *ab aliquot annis in unum convenire solitæ, vitæ religiosæ ducendæ prætextu, peculiarem & distinctum a cæteris habitum usurpasse, ædificia in Collegiorum formam redegisse, domos Probationum erexisse, inq; eis superiorem ac prætensæ Congregationis suæ Generalem indito Præpositæ titulo & attributis facultatibus bene visis constituisse, in illiusq; manibus Paupertatis, Castitatis & obedientiæ vota ad instar solemnium emittere, clausuræque legibus non adstrictæ pro lubitu divagari ac specie salutis animarum promovendæ, aliaque opera permulta sexus & ingenii imbecillitati & modestiæ muliebri, ac virginali præsertim pudori minime convenientia, & quæ viri sacrarum literarum scientia, rerum usu, vitæque innocentia spectatissimi difficile admodum & non nisi magna circumspèctione adhibita aggrediuntur, attentare & exercere consuevisse.* Habuerunt itaque Jesuitissæ domos probationis, quemadmodum ipsi Socii, conf. Rossæi *Beschreibung der ganzen Welt Religionen p. 420.* in quibus vel quatuor ut Jesuitæ, vel plures septimanas Candidatas suas probarunt, an Ordini suo inserviendi ac vovendi dignæ reperirentur. Extra dubium speciatim ab iisdem expiscatæ sunt, an sint capaces castitatis votum cumprimis servare; quæ autem probationis experimenta fecère, Bulla allegatis modo verbis, paulo post memoratas probationum domos indicat, istas exercuisse *opera permulta sexus & ingenii imbecillitati & modestiæ muliebri ac virginali præsertim pudori minime convenientia.* Ostendent id ultro exempla inferius adducenda. Habuerunt dictæ virgines in his Probationum domibus Generalem, ut Socii, quam titulo Præpositæ exornarunt, nihilominus etiam Visitatrices, Rectrices aliasque sectæ suæ muliebris Officiales.

§. XXVII. Ast Urbanus VIII. Pontif. Rom. ordinem hunc muliebrem damnavit atque suppressit; factum id quidem esse ex odio Jesuitarum, conjecturavit Voëtius *Polit. Eccl. P. I. lib. I. c. 2. p. 35.* Sit
inte-

interim quicquid sit, non sine rationibus tamen fecisse Urbanum patet ex citatis Bullæ pap. verbis, ubi imprimis hæc ratio allegata est, quod limites honestatis & castitatis præter decorem sexus muliebris prætergrederentur. Observata est etiam ab Urbano audacia harum virginum, quod quæ ipsis præstita essent gravissima illotis tamen manibus arriperent, quo Urbanus prævidendo conjecturare visus, totam societatem esse lapsuram, si ordo muliebris accederet virili, quia per *πλυπεγαυμοσύνην* suam ad majora & altiora tenderent inque rebus publicis atque politicis partem arrogare sibi superiorem conarentur, ut illustre exemplum datur a Thuano *L. 16. p. 157.* imo Antichristum ipsum esse periclitaturum; Esset denique contra ordinationes generalium Conciliorum Lateranensis & Lugdunensis, in quibus distincte prohibitum esset, ne quis novæ Religionis instituendæ auctoritatem sibi arrogare præsumeret; Adversaretur etiam Constitutionibus *Joannis XXII. & Clementis V.* Paparum Romanorum salutaribus, quorum vigilantia mulierum cœtus auctoritate privata & de facto instituti tanquam exitiosi palmites damnati & sublati fuissent. Tandem ne in agrum Dominicum Operarii sine delectu temere se ingererent, fata dissiparent, confita evellerent, zizania inferrent & adulterinas in eo plantas superinducerent, has rationes in frontispicio Bullæ statim legimus.

§. XXVIII. Jesuiticæ ante abrogationem sui admonitæ quidem sunt, quo à suo conamine abstinerent, iterum juxta Bullæ tenorem: *Venerabili Fr. Aloysio Episcopo Irinaricen. nostro & apostolicæ sedis in partibus inferioris Germaniæ Nuntio, & nonnullis locorum Ordinariis dedimus in mandatis, quatenus propositis gravibus periculis & scandalis exinde resultantibus mulieres seu Virgines præfatas ex parte nostra apostolica serio monitas a temerario incepto ad saniora concilia revocare conarentur.* Sed eas hoc minus curasse patet ex sequentibus. *Verum ille DEI timore ac nostro & sedis Apostolicæ respectu posthabito in grave animarum suarum præjudicium & bonorum omnium offensionem arroganti contumacia paternis & salutaribus monitionibus nostris non paruerunt.*

§. XXIX. Urbanus itaque impatiens Usurpationis & *πλυπεγαυμοσύνης* ipsarum & observans easdem posthabitis papalibus admonitionibus obstinaces ac inobedientes se gessisse, ad ejectionem atque excommunicationem earundem progressus est Anno 1630 idibus Janua-

rii, his verbis duris admodum: *Nos excrescentes in agro militantis Ecclesie mature evellere satagentes, & paulo post: Nos tantam temeritatem acriori censura coercendam & plantas istas Ecclesie DEI noxias ne ulterius se diffundant, radicitus evellendas & extirpandas esse decrevimus.* Duriora fata videntur, qualia expertæ non sunt antehac *Beguina*, quæ in multis comparandæ erant cum *Jesuitissis*. Quodsi autem *Rosella* a primordio suæ sectæ statim, quo *Ignatius*, usa fuisset medio, non sibi saltim sed & universo ordini consulisset, sese enim *Ignatius* etiam atq; etiam commendavit suo libello, quem scripsisse *Hispanice* & inscripsisse *Exercitia spiritualia* dicitur; Sic *Ludovicum de Ponte in vita P. Balthasaris Alvarez c. 43.* fida traditione inde usque a *P. Jacobo Lainio* acceptum haberi: *DEUM hæc Exercitia sancto Patri nostro revelasse: imo per Gabrielem Archangelum non nemini fuisse a Deipara virgine significatum, se Patronam eorum fundatricem & adjutricem fuisse, docuisseq; Ignatium, ut ea sic conciperet, recenset Philip. Algeambe in Bibliotheca scriptorum Soc. J. p. 1.* Si *Elisabetha Rosella* *spiritualia Exercitia* scripsisset, proh Deum! quod miraculum exinde resultasset, si unà revelationem jactitasset divinam, infelix forsitan non fuisset in constituendo ordine suo; sed hæc *Jesuitissis* nunc exoptare non expedit, sunt excommunicatæ durioribus adhuc *Bullæ pap.* verbis seqq: *Præsentem Congregationem mulierum, seu virginum Jesuitissarum nuncupatarum illarumq; sectam & statum ab ortu sui primordio nullos & invalidos nulliusq; roboris vel momenti fuisse, & esse, apostolica autoritate tenore presentium decernimus & declaramus, & quia de facto processerunt, eâdem auctoritate penitus & omnino supprimimus & extinguimus, perpetuæq; abolitioni subjicimus, & ab ecclesia DEI sacrosancta funditus tollimus, delemus & abrogamus ac pro suppressis, extinctis, evulsis, deletis & abolitis ab omnibus Christi fidelibus haberi & reputari volumus & mandamus, & paulo post: Insuper assertas *visitatrices, Rectrices & Præpositam Generalem* ac alias *Officiales Officiis & muneribus suis de facto usurpatis omnino privatas esse & fore decernimus pariter & declaramus & quatenus opus sit privamus, illasque ab eisdem officiis & muneribus omnino amovemus.* Bene ac prudenter egisse *Urbanum*, certum est, quo enim diutius connivisset his foemellis, eo latius imperium *Jesuiticum* sese extendisset, factio enim earum non *Monachis* duntaxat, sed & aliis ordinibus ac *Politiis**

litiis nonnullis, imo Sedi Apostolicæ adversata est, talem itaque factio-
nem circumscribendam & cohibendam esse, Urbanus ratum habuit,
conf. Hoornbeekius *Exam. Bullæ p. m. 44. 45.*

§. XXX. Sed heus *Urbane!* bonum quidem fecisti opus in expel-
lendis hisce mulierculis, excommunicatio vero tua non multum va-
luit, sunt enim adhuc hodie Jesuitissæ & quidem cum consensu, gra-
tia & Privilegio Jesuitarum, testatur id Hoornbeekius *Exam. Bull. p. 41.*
Ridiculum est, inquit, ut hic excandescat & tumultuetur Papa ad-
versus Jesuitissas: Quas utcunque velit, jubeat, clamet, extinguere, de-
leri, Jesuitæ hodie æque curant, ac in Hispania quando damnabat Po-
zam. Quippe in locis, ubi aliquo numero & pretio Jesuitæ sunt, vi-
debis hasce mulierculas ab illis foveri & diligenter curari, quamvis
reclamante & spumante Bulla. Non quidem Collegium vel Sectam il-
la faciunt, quod sciam, sed tamen & distincto vestitus signo & sub Pa-
trocinio societatis singularem in formam & ad præscriptum societatis
religiose vivunt, ut nequaquam sint extinctæ vel abolitæ, quod Papa,
voluit, vel aliæ ab aliis seorsim degant, aut non convenient ad aliquod
spirituale vel temporale insimul consultandum. Serio quidem ipsis con-
versatio cum mulierculis fuit prohibita, vide Regulas Jesuitarum,
cum primis Rectoris, c. 7. De communicatione cum externis Reg. 72.
73. p. 84. conf. §. XII. præced. Jesuitæ autem his regulis maximopere
contrariantur, dum e Laicis personis sorores in ordinem suum coo-
ptant, votisque suis sibi adstringunt. conf. Lucium Hist. Jesuit. l. 1.
c. 5. p. 132. Dantur præprimis in Belgio, licet invitis Belgis, vid. hinc
Querelle Lovaniensium cit. lib. Reponse d' un Ecclesiastique du Louvain
c. 14. quarum examina non tantum papales sed & Reformatorem ter-
ras inundant, domos pervolitant falsasque Sociorum suorum hypo-
theses spargunt. vid. Voëtius Polit. Eccles. Part. II. Lib. I. Traët. 4. de mu-
lieribus c. 2. Quest. 3. p. 209. licet non vocentur ibidem Jesuitissæ, sed
Kloppen / Queselen / Paters-Kloppen / uti supra §. III. fuit commemo-
ratum. Dantur etiam Colonia, quæ semper quasi sedes foemellarum,
religiosarum fuit; Ita Begvinæ in eadem tantæ olim fuerunt multi-
tudinis, ut mille & plures numerarentur. vid. Zimmerm. de Presby-
teriss. §. 57. p. 91. vocari se Jesuitissas Coloniae aliisque in locis et-
iam non dedignantur, licet titulum ipsæ non ostendant. Dantur &
Viennæ, Pragæ, Vratislaviæ, quas quidem ab antiquis Ursulinis deri-

fatagunt, sed dicuntur etiam vulgò Jesuitissæ, & quidem recte re atque nomine. Pontificii in genere tum Clerici tum Laici non videntur easdem tanquam peculiariter a Jesuitis dependentes contradistincte ad aliorum Monachorum Cloppas Paters: Kloppe appellare.

§. XXXI. Sane mirum adeo non est, quod & hodie dentur, cum ipsarum Duces & Autores diu noctuque student, quomodo puellas illecebris attrahere sibi queant. Profecto Ignatii successores tantæ non sunt sanctitatis, ut mulierum curam negligant ac ipse, ut §. XII. fuit ostensum, sed earum curam avidius captant in ipsis observandis, fovendis & congregandis sub ordinis sui sacramentum præsertim ditioribus, conf. Hoornbeekius *Exam. Bull.* p. 32. ideo prosequuntur easdem blanditiis ac promissionibus, ut statum religiosum denique ambiendum detrectare non valeant. Hic Ærodii Andegavensis *plagium de alliciendis puellis detectum in Jesuitis supra cit.* legisse non poenitebit. Sic varia proponunt stratagemata ad id facientia. *Suaviter scilicet & fortiter matri viduæ esse peragendum, ut filiabus molesta sit virgis, minis, abstinentiis asperius tractando, denegando ornatum, muliebrem exquisitum, pollicendo majorem dotem, si velit esse monialis, exaggeret futuri mariti furores, gravamina matrimonii, præ se ferat mater ipsa dolorem, se non fuisse monialem, & demum ita agere contra filias instituat, ut vite tædio apud matrem manendi adspirent ad monasterium,* vide ejusmodi consilia in Theophili Eulalii catholico-Bohemi *aureis monitis religiosiss. Societatis* §. 8. *de remediis, ut filie nostrarum devotarum religiosum amplectentur statum* p. 23. Deinde §. 13. p. 39. de monialibus agit, quomodo sint conservandæ in statu religioso, & introducit Socios ita loquentes: *Caveant offendere moniales nostri Confessarii, ob clausuram non eas molestant, relinquunt Episcopis: conservent potius favorem monialium, ne contra nos agant ob dimidiatas dotes easque exprobrent nobis datas.* Sic etiam singularem ipsorum calliditatem ad alliciendas has oves in ovile suum hasque columbas simplices in suum Columbarium in eo consistere, ut eas crebro visitent, affirmat Petrus Jarrigius, Jesuita Rupellensis *in ferali pegmate* c. 6. p. 78.

§. XXXII. Distinctæ sunt *Jesuitissæ* abs aliis Cloppis non tantum *ratione nominis* sed quoque *originis*, plurimæ enim nobili ortæ sunt.

Pro-

Profapia, aut existunt potentiores; Accedunt autem his etiam ignobiliores & pauperiores ex plebe, quæ ipsarum Institutis magis idoneæ reperiuntur, hæc aluntur ex communi plurimum aut etiam speciali potentiorum liberalitate mercedis loco pro exhibitis sibi aut Patri suo spiritali presbytero servitiis. conf. Voëtius *Polit. Eccles. Part. 2. lib. 4. tract. 4. c. 9. p. 1012.*

§. XXXIII. Differunt etiam ratione formæ a cæteris Clöppis, nam tenentur tribus Jesuitarum votis, *paupertatis* scilicet, *castitatis* & *obedientia*, quemadmodum Bulla papalis de veteribus Jesuitis etiam annotat, consuevisse *in sua Generalis Præpositæ manibus Paupertatis, Castitatis & obedientia vota ad instar solemnium emittere*, ita & modernæ Jesuiticæ eandem servant formam. Quod votum paupertatis speciatim attinet, satis superque innotescit, Jesuitas esse maxime divites & nullatenus pauperes, commendatur quidem hoc votum ipsis maximopere in Bulla I. Julii III. Pontif. Rom. vid. *Literas Apost. p. 57.* Sic quoque Pius V. declaravit in *Brevi 2. societatem hanc inter Mendicantium ordines connumerari debere* vid. *easdem Lit. Apost. pag. 114.*

§. XXXIV. Jesuitarum unus alterve interdum exercitii gratia votum paupertatis profitetur, suumque specimen sequentem in modum edit: Cum cæteri Patres spirituales mensæ accumbunt & cum divite isto *λαμπρῶς* epulantur, unus ex suo ordine progreditur, indutus Centone, calceis perforatis, pileo dilacerato & seminudus, is patinam & lagunculam ligneam manibus tenet & a patribus his cibum potumque emendicat, quibus acceptis post januam sedet cibumque capit. vid. Lucii *Hist. Jesuit. lib. I. c. 5. p. 130.* hoc modo Jesuiticæ etiam paupertatem profitentur, cum una pauperior alteri nobiliori ac potentiori famulatur, itaque acerbum adeo & difficile non est mendicandi munus in se suscipere.

§. XXXV. Sic quoque Societas hæc paupertatem modo simulat, cum spes in aliqua hæreditate succedendi affulget, urgente tunc interdum necessitate testamenta extundere, domos involare, hæredes amovere inque monasteria clanculum subducere solent, quo ipsorum hæreditatem jure quasi adipisci videantur, vide quæ hujus rei adduxit exempla Wolffius in *Lect. memor. Tom. II. p. 1082.* Ant. Arnaldus in *Philippica sua p. 46.* Per media ejusmodi thesaurus religiosæ societatis quotidie

tidie crescit. Ita nec principibus parcunt ipsos defatigando multis precibus, quo unum alterumve abs ipsis donum accipiant. Notatu digna habetur, quam Princeps *Lobcowitzius* olim tulit, sententia, cum e societate Jesu nonnulli Imperatorem ad dandam sibi molam sollicitarent: Dabat dictus Princeps Jesuitis nodum gordium solvendum sequentem: quid significaret *Romanus Numerus VII.* cum autem hunc ad palatum Principis non exponerent, eundem sic solvebat:

Vngarn / Jüden / Jesuiter

Bringen den Käyser um seine Güter.

Hoc & alio ditescendi modo plurima corraserunt bona, quorum tam collegiorum quam domuum aliorumque Palatiorum ac ædificiorum spississimum catalogum *Lucius Historia sue jesuit.* affixit, quem vide *lib. I. c. 4. a pag. 145. ad 156 usque.* Quibus denique valeant pecuniarum summis novellas legentibus ignotum non est, retulerunt hæ paucas ante septimanas Regi Hispaniæ sedisse animo, abs Sociis Americæ Provincias, Dariam, Peruam & Mexicanam incolentibus liberale donum trium myriadum consensu Pontificis mutuo sumere, cui etiam Papa ex voto respondisse dicebatur. Recte hinc Canticum Jesuiticum in dem entlarfften Jesuiten p. 219. & 221.

Hi periti mendicantes

Sunt quasi nihil habentes,

Et omnia possidentes.

Domos, agros, Uniones,

Aureorum milliones

Habent isti sancti Patres.

Jesuitissæ ratione divitiarum etiam cum sociis participant, præsertim cum nobiliores majoremque partem potentiores sint, æmulantur tamen paupertatem. Societas itaq; conjunctim sumta cæteris omnibus Religiosorum ordinibus existit ditior, minus inepte igitur *Autor Anonymus des träumenden Pasquini kluger Staats-Phantasien* ordini societatis relig. inscripsit sequentia in der ersten Erscheinung p. 32.

Hier wohnt ein kluges Volk / das niemahls ruhen kan /

Es giebt bey Groß und klein sich stets als Erbe an /

Vom Himmel schwast es stets und greiffet nach der Erden /

Die Armuth lobt es nur daß andre ärmer werden.

§. XXXVI.

§. XXXVI. Votum Castitatis quod attinet, sciendum id a Jesuitis magni aestimari, prout abs Ignatio ipsis quoque maximopere fuit commendatum in *Constitutione 28 Regularum soc. J. p. 11. Quae ad votum castitatis pertinent, interpretatione non indigent, cum constet, quam sit perfecte observanda, nitendo angelicam puritatem imitari, & corporis & mentis nostrae munditia*, unde etiam Jesuitae communiter jactitant, tametsi inter discipulos suos habeant Juvenes formâ, vultu & robore corporis praestantes, tantae tamen esse castitatis & continentiae, ne igniculum quidem carnis in ipsis per confessionem animadvertere possint, vocant etiam eosdem *suos Angelos terrestres, qui DEI gratia omnem carnis fomitem ceu cultro praesciderint, ut juratam facile praestare possent continentiam*, ita *Bonaventura Rector Ingolstad. Jesuit. Anno 1582. dixit. conf. Lucius Hist. cit. lib. cit. c. 5. p. 131.* Rejiciunt ergo & damnant matrimonium condentendes, clericum vivere debere in coelibatu; *Andreas, S. Jes. Romae apud S. Andream Jesuiticorum Novitiorum Informator dixit: Non minus peccare sacerdotem si uxorem ducat, ac si cum mula rem habeat.* vid. *Wolffius Lection. memorab. Cent. 16. p. 1075.* Sed verba sunt; Alibi contendunt, *Monachos cum monialibus privatim posse conversari, modo illorum consuetudo perpetuo involveretur silentio.* vid. *Jarrigius in ferali pegmate c. 10. p. 136. seq.* *Philippus II.* jocando aliquando ad eos dixit, quomodo casti esse possent conversantes privatim & familiarissime cum venustioribus foeminis? responderunt: *Herba quadam se esse instructos, quam timorem DEI appellarent, cujus beneficio omnes cupiditates atque insultus superare possent; Sed an herba hac utantur?* vid. *cit. Autor lib. cit. c. 6. p. 26. praep. p. 79.* recenset, quod etiam Rectores, quibus custodia fratrum castorum concredita esset, herbam istam saluberrimam, perdiderint, illustreque adponit exemplum *Frontonii Gadoutii, Rectoris collegii Fontaniensis, & Petri Regnierii, successoris sui, quod convicti fuerint, foeminas illustres, quarum nominibus Autor parcere vult, annos integros & saepe quinquies & sexies in septimana visitasse; tali forma exhibent castitatem, quam ultro declarare melius vix fieri poterit quam exemplis.* Notum est de *Cottone*, regio Confessario in Gallia, qui ad nobilem foeminam Nemausensem propria exaravit manu: *Se post summam peculiaris suae amicitiae contestationem sperare, quod brevi eam sit visurus, eiq; summam capitalem cum censibus debitis ab-*
sentiae

sentie suæ soluturus, suumq; erga ipsam affectum tantum esse, ut minime credat, gaudium suum in paradiso perfectum futurum, ni eam inibi præsto presentem offendat. vid. Lucius cit. lib. c. 5. p. 132. idem, quoq; Autor dubitanti, quod Domini Fratres non sint casti, commendat *Thomæ Sanchez Cordubensis Jesuitæ lib. 9. Disput. de matrimonii sacramento, Antwerpia 1607 excus.* Patet exinde eos non solum cum Jesuitissis familiariter agere, sed etiam cum virorum magni nominis conjugibus. vid. *Hafenmüll. Hist. Ord. Jes. lib. 6. de votis Jesuit. p. 199.*

§. XXXVII. Sorores Jesuitissæ circa hoc votum eodem modo sunt comparatæ, sicuti enim in aliis doctrinis vestigia Sociorum premunt, ita profecto in hoc studio ab ipsis non declinant. Equidem non omnes votum coelibatus simplex & tacitum nuncupant, sed quædam saltim, major tamen pars earum vovent id vel perpetuo, vel restringunt ad certum tempus longius seu brevius, vovent immediate tum Deo in cordibus, tum Confessariis; ut autem Clerici ægerrime solent ferre, si Cloppæ coelibatus voto contrariantur, & matrimonium ineant, imo subducuntur clam a Pontificiis, ac si *ἀνομία* enorme commisissent, ita cum Jesuitissis pari modo se res habet, malunt Jesuitæ soli cum solis conversari. conf. *Voët. Polit. Eccles. Part. 2. Lib. 4. tract. 4. c. 9. p. 1012.* In Belgio fœderato etiam Jesuitæ non audent censuras Canonicas in eas stringere, sed earum conditio in hac parte est ut *Begvinarum*; facile ergo exinde judicamus castitatis votum non multum valere: nam *Begvardi & Begvina* statuerunt, actus carnales non esse peccata, cum natura ad hos inclinaret. vid. *Centuriat. Magdeb. Cent. 13. c. 5. p. 564.* majorem itaque venereis rebus impendere operam Jesuitissas, extra dubitationis aleam est positum; Castitatis votum ipsis Dn. Patres cum cura ac studio legunt: Sic *Petrus Cluniacus* explicuit cuidam ex earum numero tractatum continentem causas, quæ matrimonia reddunt irrita, ubi discursum non una saltim lectione ex Monialis voto continuavit deque hominibus frigidis & impotentibus prolixè disseruit; Alius hujus disciplinæ Professor disertissimus *P. Johannes Adamus*, ex his mulierculis cuidam, cui nomen *Ursulæ*, exposuit tractatum generationis, tamque clare de partibus generationi inservientibus locutus est, ut *Dn. Laurentius* in *Anatomia* sua magis perspicuus esse non potuerit, ita censet *Jarrigius in ferali pegmate c. 10. p. 137.* Cum ita sit, quod fœmellas suas omninavata opera in hoc studiorum genere informent,

non

non miramur, si numerus Jesuitissarum crescere quotidie queat, sibi enim imaginari haud difficulter possunt, quod si hoc votum, quod gravissimum esse videtur, tam facillime addisci & servari potest, ut servant nostri Præceptores, non curemus vota cætera, leges juxtim ac consuetudines, fluit unum ex altero, singula minori difficultate sumus comprehensuræ; Et quemadmodum discipulus Præceptorem suum eo lubentius æmulatur in hoc studio, quo imbutus est abs ipso, ita Jesuitissæ in studio castitatis nullos præter Jesuitas æmulari volunt, funditus enim ac realiter abs istis existunt instructæ; Talis virgo ad Jesuitarum quendam accessit quondam suam animi sententiam aperiendo ita, *se a Prædicatoribus ad concubitum esse sollicitatam, sed se nullos præter Jesuitas amare posse, cum longe Urbaniores cæteris sint, Aut. cit. p. 89.* Quin ipsi Jesuitæ has ceu suas discipulas & oviculas lubenter agnoscunt, ita enim de P. Zieglero narratur, interrogasse quondam famulum monialium luxuriantium: *Quid faciunt ovicula mea?* respondit ille: *Domine venerande, valde sunt fœcunda: nam hac nocte una earum duos peperit agnellos.* Quis credat ex alio quam Pastore suo oviculam hanc gemellos istos concepisse. Vid. Lucius *Hist. Jes. lib. 1. c. 5. p. 135.* De fœcunditate Jesuitissarum longe lateque disseruit modumque pariendi accurate satis descripsit Lucius Cornelius sive Caspar Scioppius *in monarchia Solipsorum (Jesuitarum) p. 249.* *Conjuges solipsi tot habent, quot alere possunt, nec tam adolescentes quam adultas, sæpiusque anus decrepitas & has (quod monstri instar merito mireris) fœcundissimas, raroque abortientes, imo sub ipsum exitum vitæ copiosius enitentes, admittunt & ipsæ plures maritos, sed tum minus fœcunde pariunt, minusque gratum edunt partum, universim vero nullum certum pariendi tempus habent, sed modo citius, modo tardius enituntur, interdum elephantinum partum superant. Eo certe maritis gratiores sunt, quo citius & sæpius & copiosius pariunt, quanquam ultime senectutis partus subinde inter gratissimos habentur & felicissimos.* Qui adhuc de Jesuitissis etiam parturientibus audet dubitare, eundem ablegare Pragam volumus, quo in Bibliotheca Jesuitica sellam obstetriciam ipsis propriam oculis lustret, quæ post eos e regno Bohemiæ exactos cruore sordidata deprehensa fuit, testatur id ingenue Lucius *Lib. cit. c. 5. p. 132.* imo contestatur verbis expressis Hasenmüllerus *Hist. Ord. Jesuit. c. 6. de votis p. 191.* wie die Augspurgischen

Jesuiten ihre Jungfräuschafft halten / weiß fast jederman / da unter denselben eine Jesuitin augenscheinlich ist ergriffen worden / daß sie ein Kind gefänget hat.

§. XXXIIX. De voto obedientiae nosse sufficiant sequentia; Quemadmodum Patres religiosi votum hoc strenue præstare obligati sunt juxta ipsorum Constitutiones, vid. *Reg. Jesuit. sup. cit. a Constit. 31. ad 36. usque p. 12.* quinimo Epistolam spissam de obedientiae virtute scripsit Ignatius, *Romæ d. 7. Calend. Aprilis Anno 1553.* cujus tit. *Ignatius Loyola fratribus Societatis Jesu, qui sunt in Lusitania.* vid. *cit. Regulas a p. 242. ad 258.* in qua citavit *Cassianum*, qui in Abbatis Mosis Collatione dixit: *Nulla alio vitio tam præcipitem diabolus monachum pertrahit ac perducit ad mortem; quam cum eum neglectis consiliis seniorum, suo judicio persuaserit.* vid. *Reg. cit. p. 250.* Imo præcipit Ignatius in his omnibus: *Esse ita obediendum superiori, ut inferiores ejus mandata ac jussa hilariter, promte, velociter & integre exsequantur factis & operibus.* Et ut ex voto obedientiae votum præstare queant, certas imagines in museis ac cubilibus sibi ob oculos ponunt: Ubi in medio Puer, qui incurvat dorsum, quo humeris impositum fert trabem, cui inscriptum est: *Fortiter*, portat dein Citharam, qua volunt obedire debere *hilariter*, a dextra illius assurgit catulus, ut obediatur *velociter*, pectus gerit apertum, ut obediatur *toto corde*; os tenet clausum, ut obediatur *sine murmure*, bajulat res viles & abjectas, ut obediatur *etiam in rebus sensibus repugnantibus*, pedibus fert ocreas, ut obediatur *constanter*, ambabus manibus vasa tenet, ut obediatur *sincere seu integre*, aures habet observantes, ut obediatur in iis etiam quæ ipsi auditu jucunda non sunt, caput inclinatur, ut obediatur *humiliter.* conf. *Lucium lib. cit. p. 133.* An vero & Jesuitissæ hunc observent morem, adeo affirmari posse dubitamus, nam ipsarum Ordo speciatim consideratus tam accurate institutus non est ac sociorum, Cloppas seu Officiales superiores vix habent & habere etiam prohibentur juxta Bullam Urbani, talia quoque negotia expedienda non habent ac Jesuitæ, adeoque votum obedientiae non pari modo agnoscunt; Attamen non detrectant, quod ipsis confessarii injungunt, juxta quorum consilia quandam vivendi normam immediate sibi metipsis præscribunt seque ipsorum directioni in exercitiis spiritualibus subjiciunt, adeo ut, cum inter alia perfectionem monasticam quædam æmulantur, nō inconsul-

to

to Confessario circa bona sua disponant, coeca itaque ipsarum obedientia est, & dependet ab unius ore, vid. Voëtius *Polit. Eccles. lib. 4. tract. 4. c. 9. p. 1012.*

§. XXXIX. Annon & modernæ Jesuitissæ docent? ita est; Equidem munus docendi pertinet ad quartum Jesuitarum votum, quod est: *propaganda fidei*, se enim obligant in omnibus terræ partibus propagare fidem. Alii nuncupant votum *mancipii*, quoniam vi hujus Præpositus generalis sui que Professi ceu voto huic jurati Romano Pontifici ita adhærere solent, ut alias cæteri Fratres tribus votis prioribus jurati adhærent dicto Generali. Itaque Jesuitarum Professores existunt mancipia Pontificis, cui se totos obligant, quibus etiam ad omnium officiorum ac servitiorum genus exigendū utitur, quemadmodum gentiles olim suis mancipiis utebantur; At quod docendi Jesuitissarum munus speciatim concernit, negari nō potest, quod ut olim huic voto se adstringere animo constituerant, ita & hodie, ubi possunt, se adstrictas eidem sentiant, nam, ut Bulla pap. testatur, *sub specie salutis animarum promovendæ ingrediebantur, it. quæ viri sacrarum literarum scientia, rerum usu, viteque innocentia spectatissimi difficile admodum & non nisi magna circumspeditione adhibita aggrediuntur, exercere consueverunt.* Ita & hodie volunt videri salutem hominum ipsis curæ esse cordique. Non enim exiguam curæ & pragmatie rerum Ecclesiasticarum partem in se suscipiunt, catechizando rudiores, canendo voce & instrumentis in officio divino, hæreticos convertendo, pauperes, egrotos & afflictos visitando, nova quælibet curatis & sacerdotibus nunciando, missiones & legationes romano-ecclesiasticas imprimis in gratiam Jesuitarum & aliorum Regularium pro nosse & posse conciliando, promovendo; Sic postremum Usurpationis membrum ipsis speciatim imputasse inque eas invecum esse Phillippum Rovenium, Archiepiscopum Ultraject. in literis suis Romæ scriptis ad Canonicum Capituli Mariani, *Wachtelerium.* vid. Voëtius *Polit. Eccles. Part. I. lib. 1. de Object. c. 2. Consect. 4. p. 34. 35. & Part. II. lib. I. tract. 4. cap. 3. Quest. 4. p. 208. imprimis vero lib. 4. tr. 4. Sect. 2. c. 9. p. 1012. seq.* Ita quoque *Vienna, Praga* aliisque in locis romano-catholicis puellas sub forma ac specie pietatis, ut & legendo, scribendo, &c. informant; sed spargunt potius juxta hæc sensim impedimenta pietatis ac religionis, nec non adminicula & instrumenta ad superstitiones præbent, quinimo

multis videtur horum sperare interitum. *Cesariani* olim & *Octavianiani*, Posteriores scilicet *Cesaris* & *Octavii* divinasse dicuntur: Jesuitas quidem Papatui magnum fulcimentum præbere, attamen non esse destituros usque dum sanctum Patrem Romanum throno suo deiecissent papali, inque eundem ascendissent, ut ex ore horum Prophetarum audivisse jactat Hasenmüllerus *Hist. Ord. Jesuit. c. 2. de Nominibus Jesuit. p. 24. seq.* At saniores Jesuitarum ipsi Loyolæ Prophetiæ magis assentiuntur, cum dixit: *Societatem Jesu tam diu esse duraturam, quamdiu alii eandem prosequerentur: Si autem obtineret, nec ultro persecutiones sentiret, tunc esse casuram;* Recensemus ex ore cujusdam societati Jesu quondam addicti, nunc autem per DEI gratiam illuminati & conversi; Vaticinio itaque Ignatii assentiendum satius existimamus. Quemadmodum autem culmen honoris, gloriæ ac superioritatis attigisse non parum videntur, ita spes sui interitus magis crescit, quia cum primis inter se dissentire ipsi incipiant; Non exiguus inter istos erat dissensus Romæ anno 1693. cum ipsorum Generalis abusus quosdam constitutionibus Ignatii contrarios abrogare conatus est, litem vero compositam iterum brevi tempore post sumus experti; ut solent, cum dissensio oriri inter ipsos videtur, verentur enim, ne, si schismata inter se foveant, tota cadere caterva incipiat. Boni nec quicquam auguratus est de ipsis quondam *Melchior Canus*, Episcopus Canariensis, magnum illud Ecclesiæ Hispanicæ Lumen, cum regnum id intrasse modo eosdem putaret, conclusit statim, nunc mundi finem instare & Antichristum quam primum esse venturum (juxta ipsius ceu Pontificii opinionem erroneam) quoniam apparerent ipsius Præcursores & speculatores, & sic a Cano se vocatos ipsi non negant, vid. *Prefat. in lib. Gall. La Moral-Pratique des Jesuites.* Forsitan vero & ante finem mundi horum instat interitus, si certum est, quod *Floravantius*, Jesuita, *P. Urbani* Confessarius dixit, cum legisset Marianæ librum *del governo de la compania di JESUS*, cum gemitu exclamavit: *Heu! Heu! actum est de nobis Jesuitis, quando nimis vera sunt, quæ liber hic cantat*, quare & Pontificem magnopere obtestatus est, ut societatem Jesu quam commendatissimam habere, institutaque ejus reformatione certissimum interitum ab ea amoliri vellet, adjecit insimul: *nec verbis exprimi posse, quantum in ea discessum sit a religiosa*

ligiosæ disciplina observantia. vid. Hoornbeeckius *Exam. Bulle p. 47.*
O si *Floravanti* Prophetiæ res in eventu ex voto respondeat ac *Tar-*
visii, Patriarchæ olim Venetorum, qui jurejurando confirmavit, Je-
suitas ob suos seditiosos spiritus olim Venetiis iri expulsam, quod &
annos 50 post feliciter factum est, quia inauditam plane discordiam
ac scissuras non unas ibidem excitaverunt, vid. *cit. Pref. lib. Gall.*
La moral Pratique des Jesuites. Comparantur alias *Equitibus Tem-*
plariis ob maximas præsertim divitias; An Jesuitæ, auri custodes sa-
cri & horum fata quondam experturi sint, tempus docebit; Ad
minimum omnium Romano-Catholicorum ferme odium concita-
runt sibi jam dudum, quæ una rationum erat haud exigua, quod
Equites Templarii fuerint extirpati. Cum igitur instat horum
Interitus & Jesuitissarum ruina hunc omnino sequetur, quod mul-
ti nobiscum sperabunt.

§. XLIII. Et sic habes, *LECTOR BENEVOLE*, argumenti
nobis propositi brevem, qua licuit, deductionem exercitationis aca-
demici loco; Si nostris perlustrare oculis contigisset Belgarum,
penes quos Jesuitissæ maximam partem semper commoratae sunt,
seu Colonienfium Bibliothecas, sane plura tum manuscripta tum
typis expressa eaque rariora promittere nobis potuissemus, sed non
omnibus adire licet Corinthum; Qua de causa *LECTOREM BE-*
NEVOLUM veniam sponte nobis daturum speramus. Nostrum
hic illud facimus *Ausonii*:

*Alius aliò plura invenire potest;
Nemo omnia!*

E P I M E T P A.

I.

Optima in scholis docendi me-
thodus est, quæ per examen institui-
tur.

2. Præ-

Q4 T. 1857

2.

Præceptores, qui puellas Psalterium, Nonnarum instar, memoriter recitare adstringunt, male faciunt.

3.

Præceptores examina suorum discipulorum melius instituere sciunt, quam alii, qui ipsorum profectus nesciunt.

4.

Qui tenera Ingenia Regulis grammaticalibus latinis obruendo gravant, minus prudenter agunt.

S. D. G.

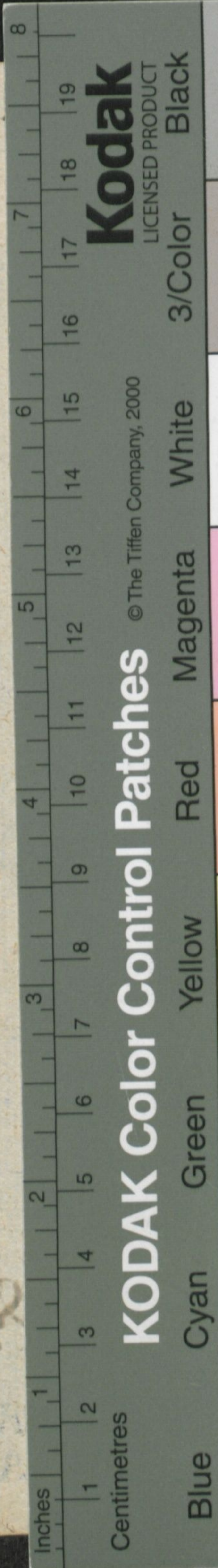
ERRATA.

§. 4. lin. 6. lege nunc. §. 5. lin. 19. l. nomen. §. 7. lin. 5. l. Parlamenti. lin. 6. l. decennio 2. §. 9. lin. 9. l. juxta. §. 11. lin. 33. l. Philosophiæ. lin. 46. l. Wolffius. lin. 64. l. secula. lin. 65. explicationem. lin. 68. l. Arnaldus. §. 12. lin. 1. l. affectat. lin. 11. l. Matthia. lin. 14. l. audivisset. §. 20. lin. 8. l. pervolitant. lin. 26. l. eadem pro eodem. §. 23. lin. 11. l. Pratique §. 36. lin. 14. l. contendentes.

VOT

n. 15

... CELSISSIMO QVE
... AC DOMINO,
... MINO
... STIANO,
... Æ, JULIÆ, CLIVIÆ
... UT ET ANGRIÆ,
... LIÆ, LANDGRA-
... IÆ, MARCHIONI
... CIPI COMITI HEN-
... COMITI MARCÆ
... BERGÆ, DYNA-
... ENSTEINII,
... c. &c.
... C DOMINO MEO
... EMENTISSIMO.

